

Udskriftsdato: 19. december 2025

2008/1 LSF 94 (Gældende)

Forslag til Lov om ændring af lov om valg til Folketinget (Folkeafstemninger om grundlovsændringer)

Ministerium: Velfærdsministeriet

Journalnummer: Velfærdsmin., j.nr. 2008-9317

Forslag

til

Lov om ændring af lov om valg til Folketinget

(Folkeafstemninger om grundlovsændringer)

§ 1

I lov om valg til Folketinget, jf. lovbekendtgørelse nr. 583 af 23. juni 2008, foretages følgende ændringer:

1. I § 94 ændres »og § 42« til: »§ 42 og § 88«.

2. I § 95, *stk.* 2, indsættes som 3. *pkt.*:

»Folkeafstemning efter grundlovens § 88 skal afholdes inden et halvt år efter Folketingets endelige vedtagelse af forslaget.«

§ 2

Loven træder i kraft den 1. marts 2009. Loven finder anvendelse på folkeafstemninger, der afholdes den 1. marts 2009 eller senere.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Indledning

Med lovforslaget fastsættes regler om afholdelsen af folkeafstemninger om grundlovsændringer. Efter grundlovens § 88 fastsættes ved lov de nærmere regler for den folkeafstemning, der efter Folketingets endelige vedtagelse skal afholdes om forslaget til grundlovsændring. Sådanne regler er ikke fastsat i dag, bortset fra på Færøerne og i Grønland.

De foreslåede ændringer vedrører således det retlige grundlag såvel for den folkeafstemning, der skal afholdes, hvis Folketinget endeligt vedtager det lovforslag om ændring af tronfølgeoven, som statsministeren har fremsat den 7. oktober 2008 i henhold til proceduren i grundlovens § 88 (lovforslag nr. L 1), som for fremtidige folkeafstemninger om grundlovsændringer.

Lovforslaget indebærer, at folketingsvalglovens regler om folkeafstemninger i det væsentlige kommer til at gælde for folkeafstemninger om grundlovsændringer.

2. Lovforslagets baggrund

Efter grundlovens § 88 fastsættes ved lov de nærmere regler for den folkeafstemning, der efter forslagens endelige vedtagelse skal afholdes om forslaget til grundlovsændring. Tilsvarende bestemmelse fandtes i § 94 i grundloven af 1915.

Ved lov nr. 355 af 16. juli 1920 om folkeafstemning i anledning af grundlovsforandringer blev der fastsat regler om afholdelse af folkeafstemninger om grundlovsændringer. Reglerne var med de ændringer, der fulgte af forholdene, udarbejdet i nøje overensstemmelse med reglerne for valg til Folketinget. Folkeafstemningen den 6. september 1920 om grundlovsændringen i 1920, hvorved ændringerne af 10. september 1920 til grundloven af 1915 blev vedtaget, blev afholdt i medfør af reglerne i denne lov. Loven gjaldt også ved fremtidige grundlovsændringer i medfør af grundloven af 1915. Folkeafstemningen den 23. maj 1939 om en grundlovsændring – hvor grundlovsændringen faldt – blev afholdt i medfør af samme lov med de ændringer, der fulgte af § 4 i lov nr. 66 af 11. marts 1939 og § 3 i lov nr. 191 af 12. maj 1939.

De nævnte love blev ved den sidste grundlovsændring afløst af lov nr. 50 af 25. marts 1953 om folkeafstemninger i året 1953 vedrørende ændring af Danmarks Riges Grundlov. Loven gjaldt ikke ved fremtidige grundlovsændringer. Denne lov indeholdt også regler om, at der på samme dag som folkeafstemningen om grundlovsændringen skulle afholdes folkeafstemning om, hvorvidt valgretsaldere skulle fastsættes til 23 eller 21 år, og at valgretsaldere til denne folkeafstemning var 21 år (mod 25 år ved folkeafstemningen om grundlovsændring), jf. nærmere lovens §§ 1 og 2. Reglerne svarede med de forskelle, der fulgte af, at der skulle afholdes to folkeafstemninger samme dag, i det væsentlige til det hidtidige regelsæt for afholdelse af folkeafstemninger om grundlovsændringer. Folkeafstemningen den 28. maj 1953 om grundlovsændring, hvorved grundloven af 1953 blev vedtaget, blev afholdt i medfør af reglerne i denne lov.

Der har ikke siden været afholdt folkeafstemninger om grundlovsændringer. Reglerne i folketingsvalglovens kapitel 12 om folkeafstemninger gælder ikke for folkeafstemninger om grundlovsændringer, og der findes heller ikke i anden lov regler herom. Derimod gælder reglerne om folkeafstemninger i henholdsvis den færøske og den grønlandske folketingsvalglov også for folkeafstemninger om grundlovsændringer, jf. § 77 i lov nr. 458 af 30. juni 1993 om folketingsvalg på Færøerne og § 70 i lov om folketingsvalg i Grønland, jf. lovbekendtgørelse nr. 255 af 28. april 1999. Reglerne om folkeafstemninger i de nævnte folketingsvalgløve er, med de ændringer, der følger af, at der er tale om en folkeafstemning og ikke et folketingsvalg, i det væsentlige i overensstemmelse med de almindelige regler for folketingsvalg i disse dele af riget.

3. Lovforslagets indhold

Lovforslagets § 1, nr. 1, indebærer, at reglerne i folketingsvalglovens kapitel 12 om folkeafstemninger også finder anvendelse på folkeafstemninger om grundlovsændringer efter grundlovens § 88. Det gælder dog ikke sådanne regler, som efter deres indhold alene gælder for folkeafstemninger efter andre bestemmelser i grundloven. Den særlige bestemmelse i folketingsvalglovens § 95, stk. 2, 2. pkt., hvorefter folkeafstemninger efter grundlovens § 42 og § 20, stk. 2, skal afholdes tidligst 12 og senest 18 søgnedage efter bekendtgørelsen af lovforslaget, der skal prøves ved folkeafstemningen, vil således ikke finde anvendelse på folkeafstemninger om grundlovsændringer. De pågældende frister for afholdelse af folkeafstemninger efter grundlovens §§ 42 og 20, stk. 2, følger af grundlovens § 42, stk. 4, jf. tillige grundlovens § 20, stk. 2, og gælder ikke for folkeafstemninger efter grundlovens § 88. I stedet foreslås bestemmelsen i grundlovens § 88, hvorefter folkeafstemning skal afholdes inden for et halvt år efter forslagets endelige vedtagelse i Folketinget, af ordensmæssige grunde indarbejdet i folketingsvalgloven, jf. lovforslagets § 1, nr. 2.

Reglerne i folketingsvalglovens kapitel 12 om folkeafstemninger er, med de ændringer, der følger af, at der er tale om en folkeafstemning og ikke et folketingsvalg, i det væsentlige i overensstemmelse med folketingsvalglovens almindelige regler om folketingsvalg. Det gælder bl.a. folketingsvalglovens bestemmelser om valgret, valglister, valgkort, bekendtgørelse af dag og tid m.v. for afstemningen, valgbestyrelse, valgstyrelse og tilfornede vælgere, afstemningen på valgdagen, brevstemmeafgivning, stemmeoptælling og indberetningen af afstemningsresultater til velfærdsministeren.

De ændringer, der følger af, at der er tale om folkeafstemning og ikke et folketingsvalg, knytter sig bl.a. til, at der ved en folkeafstemning stemmes »Ja« eller »Nej« til det forslag, der stemmes om. Der er således særlige regler i folketingsvalglovens §§ 98-100 om stemmesedlers udformning, udfyldelse og ugyldighed ved folkeafstemninger. Endvidere er der ved folkeafstemninger ligesom ved kommunale og regionale valg adgang til at brevstemme på folkeregistrene tre måneder før afstemningsdagen, jf. folketingsvalglovens § 100, stk. 4. Desuden har Folketinget ikke som ved folketingsvalg beføjelse til at godkende folkeafstemningen, idet der alene er adgang til at klage til Folketinget over folkeafstemningen, jf. folketingsvalglovens § 103. Folketingsvalglovens særlige regler for folkeafstemninger, der ikke afholdes i alle dele af riget, får ikke relevans ved en folkeafstemning om en ændring af grundloven.

Lovforslaget indebærer hermed i overensstemmelse med reglerne i den færøske henholdsvis grønlandske valglov, jf. ovenfor i afsnit 2, at der for folkeafstemninger om grundlovsændringer i alle dele af riget i det væsentlige vil gælde samme regler med de ændringer, der følger af de forskellige regler for folketingsvalg i de forskellige dele af riget.

Lovforslaget indebærer i øvrigt, at der – med de afvigelser, der følger af de forskellige regler for folketingsvalg i de forskellige dele af riget, jf. afsnit 2 ovenfor – i det væsentlige vil gælde samme regler for folkeafstemninger om grundlovsændringer i alle dele af riget.

4. Forholdet til grundloven

Efter grundlovens § 88 skal et forslag, der skal vedtages efter grundlovsændringsproceduren, efter på ny at være blevet vedtaget i uændret skikkelse af det efter valget følgende folketing, inden et halvt år efter forslagets endelige vedtagelse i Folketinget forelægges folketingsvælgerne til godkendelse eller forkastelse ved en folkeafstemning. De nærmere regler for denne afstemning fastsættes ved lov.

Lovforslaget er i overensstemmelse med grundlovens regler for afholdelse af folkeafstemninger om grundlovsændringer. Det sikres således bl.a. med lovforslaget, at forslaget, der skal stemmes om efter grundlovsændringsproceduren, forelægges »folketingsvælgerne«, dvs. enhver, der på afstemningstidspunktet har valgret til Folketinget, og at der ved afstemningen stemmes »Ja« eller »Nej« til forslaget i dets helhed.

5. *Lovforslagets økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige.*

Lovforslaget har ikke i sig selv økonomiske eller administrative konsekvenser for det offentlige.

6. *Lovforslagets økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet*

Lovforslaget vil ikke have økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet.

7. *Lovforslagets miljømæssige konsekvenser*

Lovforslaget har ikke miljømæssige konsekvenser.

8. *Lovforslagets administrative konsekvenser for borgerne*

Lovforslaget har ikke administrative konsekvenser for borgerne.

9. *Forholdet til EU-retten*

Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.

10. *Hørte myndigheder og organisationer*

Samtidig med lovforslagets fremsættelse er lovforslaget sendt i høring til Danske Regioner og KL.

11. *Sammenfattende skema*

	Positive konsekvenser/mindre udgifter	Negative konsekvenser/merudgifter
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.	

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Det foreslås, at reglerne i folketingsvalglovens kapitel 12 om folkeafstemninger også finder anvendelse for folkeafstemninger om grundlovsændringer efter grundlovens § 88. Det gælder dog ikke sådanne regler, som efter deres indhold alene gælder for folkeafstemninger efter andre bestemmelser i grundloven. Der henvises til de almindelige bemærkninger, afsnit 3.

Til nr. 2

Det foreslås af ordensmæssige grunde indsat en bestemmelse i folketingsvalgloven, hvorefter folkeafstemninger om grundlovsændringer i overensstemmelse med grundlovens § 88 skal afholdes inden et halvt år efter Folketingets endelige vedtagelse af forslaget. Det forudsættes, at det ved fastsættelsen af tidspunktet for folkeafstemningen sikres, at det er praktisk muligt at afvikle folkeafstemningen, og at folketingsvælgerne får den fornødne tid til at sætte sig ind i det forslag, der skal stemmes om efter grundlovsændringsproceduren. Der henvises til de almindelige bemærkninger, afsnit 3.

Til § 2

Det foreslås i *1. pkt.*, at loven træder i kraft den 1. marts 2009. Det foreslåede ikrafttrædelsestidspunkt er fastsat under hensyn til, at folkeafstemningen om forslaget til ændring af tronfølgeloven planlægges afholdt samme dag som valget af danske medlemmer til Europa-Parlamentet, og at der efter folketingsvalglovens regler om folkeafstemninger allerede tre måneder før vil kunne brevstemmes i udlandet og på folkeregistrene til folkeafstemningen.

Det foreslås i *2. pkt.*, at loven finder anvendelse på folkeafstemninger, der afholdes den 1. marts 2009 eller senere, uanset om der før lovens ikrafttræden måtte være truffet beslutning om tidspunktet for folkeafstemningen.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

Gældende formulering

§ 94. Bestemmelserne i dette kapitel finder anvendelse på folkeafstemninger, der afholdes efter grundlovens § 20, stk. 2, § 29, stk. 2, og § 42.

§ 95. Meddelelse om, at der skal afholdes folkeafstemning om et lovforslag eller en stadfæstet lov, gives af Folketingets formand til statsministeren og velfærdsministeren.

Stk. 2. Statsministeren bekendtgør lovforslaget eller loven i Statstidende med meddelelse om, hvilken dag folkeafstemning finder sted. Folkeafstemning efter grundlovens § 20, stk. 2, og § 42 skal afholdes tidligst 12 og senest 18 søgnedage efter bekendtgørelsen.

Stk. 3...

Lovforslaget

§ 1

I lov om valg til Folketinget, jf. lovbekendtgørelse nr. 583 af 23. juni 2008, foretages følgende ændringer:

1. I § 94 ændres »og § 42« til: »§ 42 og § 88«.

2. I § 95, stk. 2, indsættes som 3. pkt.:

»Folkeafstemning efter grundlovens § 88 skal afholdes inden et halvt år efter Folketingets endelige vedtagelse af forslaget.«